

Sisällysluettelo

Jakso 1

1. Minä kirjoittajana 7

JATKOKERTOMUS

JATKOKERTOMUS, OSA 1/6: *Elämäni tilkkutäkki* 8

KIELITIETO

2. Harjoittelen oikeinkirjoitusta 12

 Lueffelo 12

 Yleisnimet ja erisnimet 12

 Yhdyssanat 14

3. Kirjoitan pää- ja sivulauseita 16

4. Yhdistän päälauseita 18

LUKUTAITO

5. Tutustun elämäkertaan 20

MEDIATAIDOT

6. Tutustun sosiaaliseen mediaan 23

KIRJOITUSTAITO

7. Kirjoitan päiväkirjaa 24

8. Kipinää kirjoittamiseen:
 Kirjoitan blogitekstin 26

PROJEKTI

9. Projekti: *Minun elämäni* 28

10. Kirjavinkit 30

Jakso 2

11. Minä tiedonhakijana 31

JATKOKERTOMUS

JATKOKERTOMUS, OSA 2/6: *Aavelaiva* 32

LUKUTAITO

12. Käytän kirjallisuuden käsitteitä 36

 Päähenkilö 36

 Sivuhenkilö 36

 Tapahtumapaikka 36

 Juoni 36

13. Tunnistan tapahtuma-ajan 40

MEDIATAIDOT

14. Toimin vastuullisesti verkossa 42

OPISKELUTAIDOT

15. Kerään tietoa 44

16. Kirjoitan koevastauksen 47

17. Harjoittelen tiedonhankintaa 50

KIRJOITUSTAITO

18. Kipinää kirjoittamiseen:
 Kirjoitan tietotekstin 54

PROJEKTI

19. Projekti: *Matkustan Euroopassa* 56

20. Kirjavinkit 58

Jakso 3

21. Minä kielentutkijana 59

JATKOKERTOMUS

JATKOKERTOMUS, OSA 3/6: *Harmaa rouva* 60

KIELITIETO

22. Tunnistan sanaluokat 64

23. Taivutan verbejä 66

 Verbien persoonamuodot 66

 Verbien aikamuodot 69

24. Taivutan nomineja 72

25. Harjoittelen pronomineja 74

26. Harjoittelen taipumattomia sanoja 76

KIRJOITUSTAITO

27. Kipinää kirjoittamiseen:
 Kirjoitan värikertomuksen 78

PROJEKTI

28. Projekti: *Kieli käytössäni* 80

29. Kirjavinkit 82

Jakso 4

30. Minä lukijana 83

JATKOKERTOMUS

JATKOKERTOMUS, OSA 4/6: *Kaksoisolento* 84

LUKUTAITO

31. Tutustun kirjailijan työhön 88

32. Tutustun kansanperinteeseen 92

33. Tutustun fantasiakirjallisuuteen 94

 Fantasiakirjallisuuden piirteitä 94

34. Keskustelen lukemastani 97

35. Luen lukupiirissä 104

KIRJOITUSTAITO

36. Kipinää kirjoittamiseen:
 Kirjoitan fantasiakertomuksen 106

PROJEKTI

37. Projekti: *Tutkin ja nimeän* 108

38. Kirjavinkit 110

Jakso 5

39. Minä tekstintutkijana 111

JATKOKERTOMUS

JATKOKERTOMUS, OSA 5/6:
Pete Petterson: Chilejä ja soundeja 112

LUKUTAITO

40. Tutustun tekstilajeihin 116
Ohje 116
Selostus 118

MEDIATAIDOT

41. Käytän kuvia ja merkkejä 120
Kuvälähteen merkitseminen 120
42. Tutustun vaikuttaviin kuviin 122

OPISKELUTAIDOT

43. Tutustun tiivistelmään 124

KIRJOITUSTAITO

44. Harjoittelen kappalejakoja 127
45. Kipinää kirjoittamiseen:
Kirjoitan tekstilajeja 129

PROJEKTI

46. Projekti: *Vaikutan* 130
47. Kirjavinkit 132

Jakso 6

48. Minä kielenkäyttäjänä 133

JATKOKERTOMUS

JATKOKERTOMUS, OSA 6/6: *Unisieppari* 134

KIELITIETO

49. Tutustun lauseenjäseniin 140
Predikaatti 140
Subjekti 142

MEDIATAIDOT

50. Tutustun elokuvakerrontaan 144
51. Kuuntelen mediaa 148

LUKUTAITO

52. Kerron lukemastani 150
53. Luen runoja 156

KIRJOITUSTAITO

54. Tutustun lainausmerkkeihin 160
55. Kipinää kirjoittamiseen:
Kirjoitan kivirunon 162

PROJEKTI

56. Projekti: *Puhun ja tulkitsen* 164
57. Kirjavinkit 166

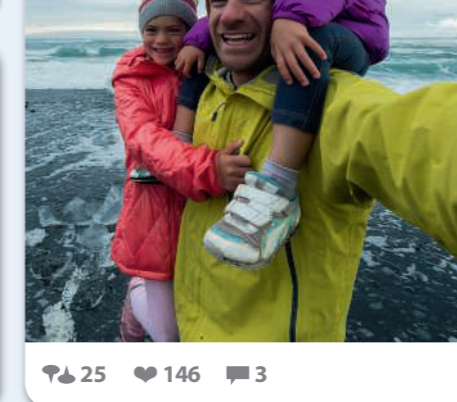
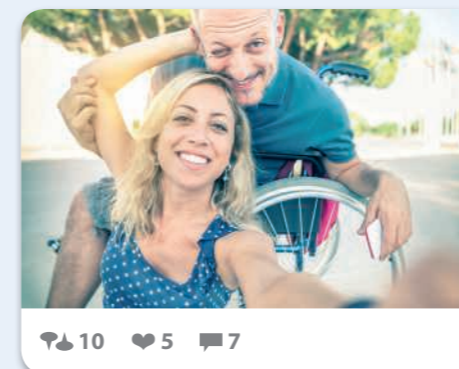
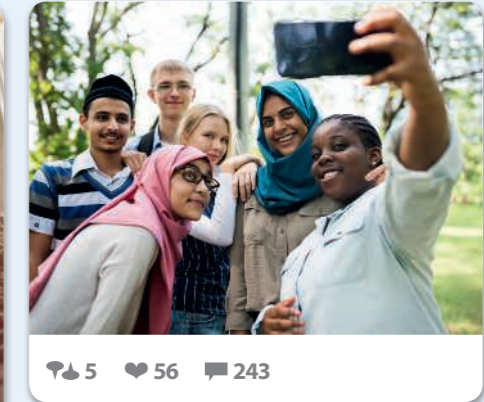
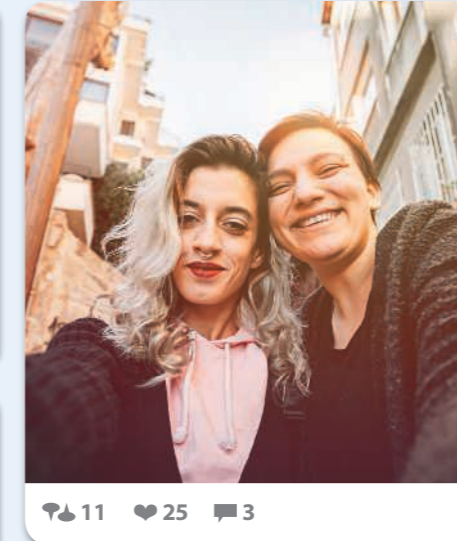
VUOROVAIKUTUSTAIDOT

Ilmaisharjoituksia 168
5 minuutin harjoitukset 168
15 minuutin harjoitukset 170
45 minuutin harjoitukset 173
Lukuteatteri 175
Näytelmäharjoitukset 178

Pieni kielitieto 182
Tarkista oikeinkirjoitus 194
Merkitse lähteet 195
Hakemisto 196
Julkaisuoikeudet 198

1. Minä kirjoittajana

Jakso 1

Tutki kuvia.

- Minkä ikäisiä ihmisiä kuvissa on?
- Millaisia tunteita kuvista välittyy?
- Miten kuvan henkilöt voisivat liittyä ikäisesi henkilön elämään?
- Valitse yksi kuva. Etsi ja kerro, missä tilanteessa kuva on otettu.

2. Harjoittelen oikeinkirjoitusta

Suomen kieltä kirjoitettaessa noudatetaan oikeinkirjoitusohjeita.

Luettelo

Luettelossa käytetään **pilkkuja**.

Luettelon kahden viimeisen sanan väliin kirjoitetaan *ja*-sana.

Marjoja ovat mustikka, mansikka, puolukka, tyrni ja vadelma.

Yleisnimet ja erisnimet

Yleisnimet kirjoitetaan pienellä alkukirjaimella. Yleisnimiä ovat esineiden, eläinlajien, kasvien, viikonpäivien, kuukausien, vuodenaikojen, juhlien, ammattien, asukkaiden, kielten ja aikakausien nimet.

tiistai, syyskuu, kevät, joulukuu, suomalaiset, suomen kieli, renessanssi

Erisnimet kirjoitetaan isolla alkukirjaimella. Erisnimiä ovat valtioiden, kaupunkien, ihmisten, eläinten, kirjojen, elokuvien ja tuotemerkkien nimet sekä maantieteelliset nimet.

Suomi, Oulu, Itämeri, Harry Potter

TEHTÄVÄT

- 1 a. Milloin luettelossa käytetään *ja*-sanaa?
b. Miten yleisnimet ja erisnimet kirjoitetaan?

- 2 Kirjoita luettelo laatikon
a. yleisnimistä
b. erisnimistä.

JOULU, TAMPERE, TIISTAI,
ADIDAS, SUOMALAINEN,
EUROOPPA, NORJA, MIRANDA,
BLOKUS, TALITIAINEN,
KAUPPAHALLI, KAPTEENI,
NÄYTELMÄ, TESSU

- 3 Kirjoita 4–6 yleisnimeä ohjeen mukaan.
a. hyönteisiä
b. huonekaluja
c. harrastusvälineitä
d. kuukausia

- 4 Kirjoita 4–6 erisnimeä ohjeen mukaan.
a. automerkkejä
b. kirjojen nimiä
c. sukunimiä
d. valtioiden nimiä

- 5 Selitä, mikä ero on sanoilla
a. panda – Panda
b. anna – Anna
c. kuusi – Kuusi
d. vappu – Vappu.

Yhdyssanat

Yhdyssanan osat kirjoitetaan yhteen. Yhdyssanan tunnistaa siitä, että osien väliin ei sovi mikään sana tai liite. Joidenkin sanojen merkitys muuttuu sen mukaan, kirjoitetaanko sanat yhteen vai erikseen.

hiirenkorva hiiren korva

-inen-loppuiset sanat kirjoitetaan yhteen.

punatukkainen, pienikokoinen, lyhytjalkainen

Yhdyssanan osien väliin voi tulla **yhdysmerkki**.

Yhdysmerkkiä käytetään,

- kun yhdyssanan ensimmäinen osa loppuu samaan vokaaliin, jolla loppuosa alkaa

maanantai-ilta, öljy-yhtiö

- kun yhdyssanan alussa on numero, kirjain, erisnimi tai merkki

12-vuotias, A-rappu, Matti-pappa, %-merkki

- kun paikannimeen liitetään **määrite**.

Uusi-Seelanti, Väli-Amerikka, Itä-Helsinki

Yhdysmerkillä voidaan korvata yhdyssanojen yhteinen osa.

ruokatunti ja välitunti → ruoka- ja välitunti

matkalaukku ja matkalippu → matkalaukku ja -lippu

TEHTÄVÄT

- a. Mistä tunnistaa yhdyssanan?
 - b. Milloin yhdysmerkkiä käytetään?
- a. noita akka
 - b. hius suortuva
 - c. sini silmäinen
 - d. tieto kone salkku
 - e. B rappu
 - f. kaakkois aasia
 - g. saara serkku
 - h. 1800 luku
- a. alkuosana sana *jätelö*
 - b. kolme osaa
 - c. yhdysmerkki
 - d. erisnimi
 - e. numero
 - f. merkki.
- a. aamupäivä ja iltapäivä
 - b. lyhytpinnainen tai pitkäpinnainen
 - c. kuvakirja, runokirja ja tietokirja
 - d. juhlakengät ja juhlamekko
- a. pitkä perjantai – pitkäperjantai
 - b. Maksa laatikko! – maksalaatikko
 - c. talon poika – talonpoika
 - d. Aatamin omena – aataminomena.

8. Kirjoitan blogitekstin

Ideoin

- 1 Tee ajatuskartta yhden päivän tapahtumista, tapaamistasi henkilöistä ja paikoista, joissa kävit.
- 2 Numeroi ajatuskartan osat siihen järjestykseen, jossa haluat niistä kertoa.
- 3 Valitse, käytätkö yleis- vai puhekieltä.

Kirjoitan

- 4 Kirjoita blogiteksti. Valitse a, b tai c.
 - a. Mitä päivän aikana tapahtui?
 - b. Mitä haluat kirjoittaa kokemuksistasi, tunteistasi, toiveistasi ja odotuksistasi?
 - c. Mitkä uutiset tai tapahtumat maailmalla vaikuttivat päivääsi?
- 5 Liitä blogiisi kuvia tai video.
- 6 Julkaise blogitekstisi.

Annan palautetta

- 7
 - a. Seuraa yhden luokkakaverisi blogia.
 - b. Kommentoi blogitekstiä.
 - Mikä asia ilahdutti, yllätti tai kiinnosti sinua?
 - Mitä samaa kirjoittajan ja sinun päivässäsi oli?
 - Mitä haluaisit tietää lisää kirjoittajan päivästä?

9. Minun elämäni

Valitse projekti sen mukaan, teetkö sen yksin, parin kanssa vai ryhmässä.

Yksin

Vuosirenkaani

- 1 Keksi kysymyksiä, joilla saat tietoa itsestäsi vauvana, pikkulapsena ja koululaisena. Kysy perheeltäsi tai vanhoilta ystäviltäsi, mitä tärkeitä asioita elämäsi kuului ensimmäisten vuosiesi aikana. Selvitä esimerkiksi seuraavat asiat:
 - syntymäpäivä
 - ensimmäiset sanat
 - kävelemään oppiminen
 - lempilelut, -ruoat, -tv-ohjelmat, -laulut ja -leikit
 - kaverit ja perheenjäsenet
 - kerhoon, päivähoitoon, esikouluun ja kouluun meneminen
 - harrastuksen aloittaminen
 - uuden taidon oppiminen
- 2 Kirjoita vastaukset.
- 3 Piirrä paperille suuri ympyrä ja sen sisäpuolelle pienempiä ympyröitä, yksi jokaista elämäsi vuotta kohti.
- 4 Kirjoita jokaiseen vuosirenkaaseen vuoden tärkeimmät asiat.

Päiväni

- 1 Suunnittele vlogivideo omasta päivästäsi. Mieti, mitä päivän aikana tapahtuu. Kirjoita tärkeimmät tapahtumat tukisanalistaksi.
- 2 Harjoittele kertomaan päivästäsi tukisanojen avulla.
- 3 Valitse, missä ympäristössä vlogisi kuvataan.
- 4 Toinen parista kuvaa vlogia, kun toinen kertoo omasta päivästänsä. Vaihtakaa osia.

Parin
kanssa

Aarrekarfta

- 1 Leikatkaa lehdestä kuvia, sanoja ja tekstejä, jotka kuvaavat teitä aikuisina.
- 2 Liimatkaa kuvat, sanat ja tekstit kollaasiksi suurelle paperille.
- 3 Kirjoittakaa nimenne itseänne kuvaavien kuvien, sanojen ja tekstien alle.

Ryhmässä

Palaute

- 1 a. Tutustu toisten projektitöihin. Valitse yksi työ,
 - jossa on jotain samaa kuin omassa työssäsi
 - joka on mielestäsi erityisen onnistunut.
 b. Perustele valintasi.
- 2 Arvioi, miten onnistui
 - työn suunnittelu
 - työn toteutus
 - palautteen antaminen
 - palautteen vastaanottaminen.